

BASIN DUYURUSU

3 Şubat 2000

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI GAZİ ERÇEL'İN 2000 YILI İSTİKRAR PROGRAMININ İLK SONUÇLARINI DEĞERLENDİRMESİ

Bu yılın başında üç yıllık dönemi içeren, kapsamlı, tutarlı ve güçlü bir ekonomik program uygulamaya konulmuştur. Uluslararası Para Fonu'nun da desteğini alan bu programın ilk sonuçları alınmaya başlanmıştır; sizlerle bu konuda görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Para ve Kur Politikası'nın 9 Aralık 1999 tarihinde açıklanması ve ardından Uluslararası Para Fonu ile yapılan anlaşmanın yürürlüğe girmesi mali piyasalarda bir dönüşüm başlatmıştır.

Merkez Bankası para ve kur politikası çerçevesinde hedeflediği büyüklükleri Ocak ayı içinde tutturmuştur. 31 Aralık 1999 tarihine ilişkin net iç varlıklar 1437.7 olarak gerçekleşmiş ve performans kriterine ulaşılmıştır. 31 Ocak 2000 tarihinde Net İç Varlıklar programlandığı şekilde 1212.4 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Yine Ocak ayı sonunda döviz kuru sepeti öngörüldüğü şekilde 979.160 TL olmuş, Aralık ayına göre kur sepetindeki aylık artış yüzde 2,1'dir. Ancak doların değer kazanmasıyla birlikte Ocak ayında dolardaki artış yüzde 3,3, eurodaki artış ise yüzde 0,9 olarak gerçekleşmiştir. Merkez Bankası döviz rezervleri 28 Ocak 2000 tarihinde 23,2 milyar ABD doları olmuştur. Niyet mektubunda yer alan tanıma göre net uluslararası rezervler ise 31 Ocak 2000 tarihinde 16,3 milyar ABD dolarıdır.

Programın açıklanmasıyla birlikte, faiz oranlarında son yıllarda gözlenmemiş oranda bir düşüş yaşanmıştır. 1999 yılının Ocak ayında Hazine ihalelerinin ortalama ağırlıklı faizleri yüzde 128 iken, 2000 yılının Ocak ayında yaklaşık 90 puanlık düşüşle bu oran yüzde 36,1'e gerilemiştir.

Bu gerilemenin temel nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

- Açıklanan programa yurtiçi ve yurtdışı piyasalarda oluşan güven,
- Merkez Bankası tarafından açıklanan kur politikası sonucunda faizler üzerindeki kur riskinin ortadan kalkması,
- Uluslararası derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'nin kredi notunu yükseltmesi sayılabilir.

Türk Hazinesi ilk kez uluslararası piyasalarda 30 yıl vadeli kağıt ihraç etmiştir. Programa duyulan güven sayesinde dış piyasalarda Türkiye'nin ihraç edeceği tahvillere olan talep devam etmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsünden yapılan açıklamaya göre 2000 yılı Ocak ayı enflasyonu toptan eşya fiyatlarında yüzde 5,8 tüketici fiyatlarında yüzde 4,9 olarak gerçekleşmiştir. Daha önce yaptığım açıklamalarda da belirttiğim üzere, uzun yıllardan beri süre gelen kronik enflasyonda bu yılın ilk üç aylık döneminde hızlı bir düşüş beklenmemesi ve 1999 yılındaki

artış oranlarına paralel bir seyir izleyeceğinin göz önüne alınması gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

Ocak ayı enflasyon verilerine yakından bakarsak, TEFE içinde önemli ağırlığa sahip olan tarım sektöründe Ocak ayında yüzde 7,9 fiyat artışı meydana geldiği gözlenmektedir. Hepimizin bildiği gibi, tarım, büyük oranda hava koşullarından etkilenmektedir. Ocak ayında, havaların aşırı soğuk gitmesinin ulaştırma imkanlarını sınırlandırması ve sebze ve meyvelerdeki kaybın artması tarım ürünleri fiyatlarının hızla yükselmesine neden olmuştur.

Kamu imalat sanayii fiyatları Ocak ayında bir önceki ayın sonlarında yapılan fiyat ayarlamalarından doğrudan etkilenmiştir. Ancak kamu imalat sanayinde faaliyet gösteren firmaların, Hükümetin 2000 yılındaki enflasyon hedefi doğrultusunda fiyat ayarlaması yaptıkları gözlenmektedir. Bu anlamda özel sektörün girdi olarak kullandığı kamu malları fiyatlarındaki belirlilik de özel sektör imalat sanayii maliyetlerinde de düşmeye yol açacağı tabiidir.

Özel imalat sanayii fiyat ayarlamalarında ise önemli bir mevsimsel etki gözlenmektedir. Genellikle takvim yılının değişmesiyle fiyat ayarlamalarına giden özel sektör imalat sanayi firmaları, geçmiş yıllardaki eğilimlerini bu yıl da devam ettirmişlerdir. Ancak 1999 yılında iç talepteki daralmanın etkisiyle ortalamadan düşük gerçekleşen fiyat artışı gerekçesiyle 2000 yılında baz etkisinden kaynaklanan bir hızlanma göze çarpmaktadır. Kasım ve Aralık aylarında kur artışlarının yüzde 5 gibi yüksek bir oranda belirlenmesi ve Ocak ayında doların elimizde olmayan nedenlerle euroya karşı değer kazanması, ithal girdi maliyetini yükselterek fiyat artışlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İktisadi Yönelim Eğilimi Anketleri sonuçlarına göre enflasyon beklentilerinde önemli gerilemeler gözlenmekte, özellikle yılın ikinci üç aylık döneminde fiyat artış hızının önemli ölçüde yavaşlaması beklenmektedir.

Tüketici fiyatları Ocak ayında yüzde 4,9 artış göstermiştir. Bu artış, sağlık, eğlence kültür, diğer hizmet ve kira gruplarındaki yüksek artışlardan etkilenmiştir. Ocak ayında sağlık sektörü fiyat artışı yüzde 17,5 olmuştur. Bu durum, tüketici fiyatlarının alt kalemlerinde fiyat katılıklarının devam ettiğini göstermektedir. Bu amaçla kiraların beklenen enflasyon doğrultusunda yüzde 25 olarak artırılmasına ilişkin yasanın çıkarılması bu yönde atılan önemli bir adım olacaktır.

Sonuç olarak, 2000 yılı Ocak ayı TEFE ve TÜFE enflasyon oranları yüksek çıksa da, programın ilk aydaki sonuçları olumludur. Önümüzdeki birkaç ayda da enflasyonda hızlı düşüşler beklenmemesi gerekir. Ancak Nisan ayından sonra, özellikle imalat sanayiinde maliyetlerdeki gerilemelere bağlı olarak yavaşlama olması, yaz aylarıyla birlikte tarım sektörü fiyatlarının gerilemesiyle de keskin bir gerileme yaşanması beklenmektedir. Bu anlamda, 9 Aralık 1999 tarihinde açıklanan programdan herhangi bir sapma olmadan uygulamaya devam edilecektir. Uygulanan programın bu gelişmelerden olumsuz etkilenmesi söz konusu değildir. Para ve kur programı uygulamasına bakıldığında Ocak ayında öngörülen hedeflere ulaşılmıştır. Faiz oranlarındaki hızlı düşüşle beraber önümüzdeki aylarda enflasyonda da olumlu gelişmeler sağlanacaktır. Bu çerçevede enflasyon hedefinden de herhangi bir sapma olmayacağı açıktır.